

**Noot bij Rechtbank Gelderland (Vzr.) 18 februari 2022,
ECLI:NL:RBGEL:2022:864 (Land Rover/Ineos).**

Ron Lamme¹

Tijdens [de Leiden Law Lunch](#) van woensdag 9 maart 2022 om 12:00 wordt deze uitspraak uitgebreider besproken.

1. Inleiding

- 1.1. Jaguar Land Rover LTD (“**Landrover**”) leed bij vonnis van 18 februari jl. een pijnlijke nederlaag tegen Ineos Automotive LTD (“**Ineos**”). De inzet van het geschil was de auteursrechtelijke bescherming van Landrover’s iconisch terreinvoertuig: de Landrover Defender. De door Landrover ingeroepen bescherming van de algehele “Defender Vormgeving” bleek onvoldoende nauwkeuring geformuleerd. Een zichtbare toepassing de criteria geschetst in het Levola-arrest van het Hof van Justitie van de EU.²

2. Achtergrond

- 2.1. De Landrover Defender is een icoon van de Britse auto-industrie. Sinds introductie van de Defender in 1948 kan de hoge, vierkante terreinwagen wereldwijd rekenen op de aandacht van autoliefhebbers. De Defender bleek met name een gewild object onder Britse aristocraten. Wijlen Prince Phillip maakte recentelijk zelfs zijn laatste toch in een verlengde versie van de klassieke Defender.³

Land Rover Series I (1948-1958)

Land Rover Series II (1958-1971)

Land Rover Defender Series (1983)

Land Rover Series III (1971-1983)

Land Rover Series III (1971-1983)

(bron: <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBGEL:2022:864>)

- 2.2. Naar gelang van tijd vond de Defender zijn weg van de *upper class* naar de massa, om uiteindelijk – samen met zijn kleine zusje de *Range Rover* - te verworden tot de boodschappenauto van makelaars, rappers en voetballers. *Four wheel drive* bleek ook een uitkomst voor de drempels in de PC Hoofstraat.

¹ Ron Lamme is advocaat bij Le Poole Bekema in Amsterdam.

² HvJEU 13 november 2018, C-310/17 (Levola Hengelo/Smilde Foods), par. 41.

³ <https://www.bbc.com/news/uk-56771164>.

- 2.3. Dat ‘*her majesty’s*’ Defender in 2016 uit productie werd genomen, was dan ook een grote teleurstelling voor velen. Het Britse chemiebedrijf Ineos, onder leiding van autoliefhebber Jim Ratcliffe, wilde daarom in 2016 direct doorstart van het model te bewerkstelligen, onder de naam de ‘Ineos Grenadier’. Gesprekken ketsten echter af en Landrover besloot uiteindelijk in 2019 de Defender zelf weer nieuw leven in te blazen, hetzij in een wat minder vierkante vorm. Het weerhield Ineos er niet van om in 2021 haar eigen interpretatie van de klassieke Defender aan te kondigen:

(bron: <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBGEL:2022:864>)

- 2.4. De lancering van de Grenadier is tegen het zere been van Landrover, dat de Grenadier vooral een kopie vindt van haar klassieke Defender.

3. Relevante overwegingen

- 3.1. De Rechtbank begeleidt het geschil al snel naar de auteursrechtelijke bescherming van de Defender. Landrover claimt een vrij omvangrijk auteursrecht op de “Defender Vormgeving”, ontspruit uit het *gehele* vormgevingserfgoed van de Defender tussen 1983 en 2016. Met een uitgebreid overzicht illustreert Landrover elementen die over de jaren in de Defender zijn geïmplementeerd en - volgens haar - leiden tot een beschermd werk. Het overzicht is opgenomen in het gepubliceerde vonnis. Ik loop u er niet helemaal doorheen, maar u kunt van mij aannemen dat het een zeer indrukwekkende hoeveelheid synoniemen van de woorden ‘vierkant’, ‘vlak’ en ‘recht’ bevat.⁴ Doorslaggevend is het overzicht voor de Rechtbank niet niet.
- 3.2. De Rechtbank constateert aan de hand van het feitencomplex dat Landrover in 1958 een model heeft geïntroduceerd – de Series II - en constant op dat model heeft voortborduurde.⁵ Er kan dus gesproken worden van een ‘basismodel’, dat – ook mogelijk vanwege technische keuzes c.q. de verkeersveiligheid – op slechts enkele punten is gewijzigd. De vraag of Ineos inbreuk maakt op dit ‘basismodel’ maakt, ligt niet voor. Landrover baseert zich immers bij uitsluiting op de modellen vanaf 1983.⁶
- 3.3. Het feit dat Landrover auteursrecht over meerdere modellen claimt, waarin een wisselende samenstelling van designelementen is toegepast, maakt dat het voor de Rechtbank onduidelijk is wat het door Landrover geclaimde auteursrecht *precies* omvat. Landrover tracht ogenschijnlijk bescherming in te roepen van een soort ‘fluïde’ vormgeving van een auto, die over de jaren veranderd is en nog steeds verandert.

⁴ Zie Rechtbank Gelderland 18 februari 2022, ECLI:NL:RBGEL:2022:864 (Land Rover/Ineos), r.o. 4.6. Zo passeren onder meer fraaie omschrijvingen als ‘doosvormig’, ‘ontdaan van krommingen’, ‘over de gehele lengte horizontaal’, ‘gelijkbenig’, ‘evenwijdig’, ‘uitgelijnd’, ‘horizontaal parallel geplaatste rechte elementen’ etc. etc. de revue.

⁵ Ibid. r.o. 4.7.

⁶ Ibid. r.o. 4.8.

- 3.4. Volgens de Rechtbank is het geclaimde auteursrecht op de “Defender Vormgeving” daarmee onvoldoende nauwkeurig geformuleerd en (dus) niet identificeerbaar als zelfstandig werk (of zelfstandige werken)⁷. De Rechtbank wijst de vorderingen van Landrover af. Ook het feit dat de ontwerpkeuzes voor de (modernere) Defender al gemaakt lijken te zijn bij de introductie van het ‘basismodel’ speelt voor de Rechtbank een rol om de vorderingen van Landrover af te wijzen.

4. Levola

- 4.1. De Rechtbank lijkt de gulzigheid van Landrover af te straffen met een verwijzing naar het Levola-arrest⁸. Het criterium dat het werk “*voldoende nauwkeurig en objectief moet worden geïdentificeerd*”, vormt in uitspraken steeds vaker de prelude van de werktoets⁹. Waar bij het Levola-arrest zelf de nadruk lag op het element “objectief identificeerbaar”, ten aanzien van smaak, ligt in deze zaak de nadruk op het (praktischere) element “voldoende nauwkeurig”. In het Levola arrest wordt bepaald dat “*particulieren, met name marktdeelnemers, duidelijk en nauwkeurig moeten kunnen vaststellen wat ten behoeve van derden, in het bijzonder concurrenten, auteursrechtelijk wordt beschermd*”. Zulks ook ter vergroting van de rechtszekerheid.¹⁰
- 4.2. Pas één keer eerder leidde toepassing van dit element van de Levola-criteria in Nederland tot een concrete afwijzing van de vorderingen. Een bij een ideeënbank¹¹ geregistreerd petje met daarop de tekst ‘*money rules the world*’, was niet voldoende om ook concurrerende tassen met die tekst erop te laten verbieden¹². De aanwijzing van de eisende ‘auteur’ dat ‘hij ook nog van plan was tassen uit te brengen’, was onvoldoende. Het is een mooi voorbeeld van een ontbrekend *corpus mechanicum*, waardoor de waarneembaarheid van het beschermde *corpus mysticum* ontbreekt. Eén van de pijlers van het auteursrecht¹³, dat kennelijk door het Levola-arrest weer een opleving kent.
- 4.3. Waar het in de Landrover-zaak vooral schuurt, is dat Landrover met haar overgelegde zeer concreet ontwerpen zeer concreet *lijkt* te zijn, maar haar vorderingen toespitst op bescherming van een zeer breed “Defender Vormgeving”-concept. Het toekennen van auteursrecht op een concept, helemaal als daar design elementen aan ten grondslag liggen, leidt tot een ondefinieerbare reeks toekomstige auteursrechten voor een (nog) niet waarneembare vormgeving. Het is goed dat de Rechtbank daar doorheen prikt.

⁷ Ibid. r.o. 4.9.

⁸ HvJEU 13 november 2018, C-310/17 (*Levola Hengelo/Smilde Foods*), par. 41. Al wordt het arrest niet als zodanig geciteerd of aangehaald.

⁹ Rechtbank Den Haag 10 februari 2021, ECLI:NL:RBDHA:2021:973, r.o. 6.13. en Rechtbank Den Haag 1 september 2021, ECLI:NL:RBDHA:2021:9630, r.o.4.7.

¹⁰ Levola r.o. 4.1.

¹¹ CC-Proof: <https://www.ccproof.nl/>.

¹² Rechtbank Amsterdam 28 januari 2021, ECLI:NL:RBAMS:2022:290, r.o. 4.2.

¹³ Art. 2 lid 2 Berner Conventie, art. 9 lid 2 WIPO-verdrag, maar zie bijvoorbeeld ook HR 1 Juni 1990, NJ 1991/377 m.nt. Visser (*Kluwer/Lamoth*).